

**UCHWAŁA NR XXXVIII/241/2022
RADY POWIATU LEGNICKIEGO**

z dnia 26 maja 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
na lata 2022 – 2026.**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i 3a, art. 12 pkt 11 ustawy o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 528 i poz. 583), §12 ust.1 Statutu Powiatu Legnickiego (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z dnia 24 stycznia 2020 r., poz. 749), w związku z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573, poz. 1981) Rada Powiatu Legnickiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2022 – 2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Legnickiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Legnickiego

Aleksander Kostuń

***Powiatowy Program Działań
na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
na lata 2022 – 2026***

Legnica, 2022 rok

Wprowadzenie

Niepełnosprawność to ważny i złożony problem społeczny. Samorządy, organizacje pozarządowe oraz różne instytucje, działające na rzecz szeroko pojętej pomocy dla osób z niepełnosprawnością podejmują szereg inicjatyw, których celem jest zwrócenie szczególnej uwagi na osoby z niepełnosprawnością oraz na wyzwania, z jakimi muszą one się mierzyć w codziennym życiu. W działaniach tych położony jest nacisk na równość i tolerancję osób z niepełnosprawnością oraz walkę z krzywdzącymi stereotypami dotyczącymi tej, jakże licznej grupy mieszkańców naszego regionu. Niezależnie od miejsca i czasu należy mocno akcentować fakt, że osoby z niepełnosprawnością są wśród nas i są pełnoprawnymi mieszkańcami naszego kraju. Nikt nie ma prawa odebrać im możliwości dostępu do ochrony zdrowia, edukacji, sportu, kultury, rekreacji, sztuki.

Miarą kultury społeczeństwa jest w dużej mierze jego stosunek do osób niepełnosprawnych. Należy pamiętać, że to właśnie społeczność lokalna, w której toczy się nasze codzienne życie, a także gminne oraz powiatowe jednostki i organizacje powinny czynić starania, aby osoby z ich najbliższego otoczenia, które potrzebują pomocy, wsparcia i zrozumienia, mogły je otrzymać.

Na przełomie ostatnich dekad obserwuje się znaczącą poprawę funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w społeczeństwie. W świetle rozwoju polityki społecznej nastąpiła dostrzegalna zmiana w sposobie postrzegania osób z niepełnosprawnością w otoczeniu. Zaangażowanie różnych instytucji i organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnością zaowocowało pogłębieniem świadomości społecznej oraz wzrostem wiedzy o prawach i potrzebach osób z niepełnosprawnością.

Problematyka osób niepełnosprawnych tradycyjnie zajmuje ważne miejsce w pracach samorządu Powiatu Legnickiego. Świadczy o tym zarówno dobrze rozwinięte zaplecze instytucjonalne jak i zakres podejmowanych działań i inicjatyw na rzecz wsparcia tej grupy osób. Działania wszystkich instytucji powiatowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością winny stanowić nadal ważny element polityki społecznej, której celem powinno być m.in. wspieranie działań samopomocowych oraz inicjatyw społecznych mających na celu przezwyciężanie trudności związanych z integracją społeczną, zawodową osób z niepełnosprawnością.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2022 – 2026 jest dokumentem określającym i koordynującym działania w zakresie polityki społecznej Powiatu Legnickiego, ukierunkowanym na rozwiązywanie problemów osób z niepełnosprawnością w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Celem programu jest eliminowanie przeszkód, które utrudniają aktywny udział w życiu społecznym, zapobiegają marginalizacji i wykluczeniu społecznemu niepełnosprawnych mieszkańców naszego powiatu. Program przedstawia działania, które pozwolą osobom z niepełnosprawnością na integrację ze społecznością lokalną, stworzą warunki do rehabilitacji społecznej, zawodowej, a także zapewnią poszanowanie praw osób z niepełnosprawnością.

Program powstał jako odpowiedź na wymagania prawne (art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) oraz występujące potrzeby społeczne. Ma on ułatwić prowadzenie aktywnej polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych, wspierać i umacniać ich prawa, eliminować wszelkie przejawy dyskryminacji. Generalną zasadą jest integracja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym oraz likwidowanie wszelkich barier psychologicznych, społecznych i fizycznych, które mogą je dyskryminować. W działaniach lokalnych ważna jest opieka socjalna i bytowa nad osobą niepełnosprawną, pomoc i doradztwo w zakresie przysługujących uprawnień i wszelkich dostępnych form pomocy.

Podstawowym założeniem programu jest stworzenie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i wdrożenie takich rozwiązań, które zminimalizują skutki niepełnosprawności, umożliwiając zaspokojenie potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia oraz wspomogą prowadzenie samodzielnego oraz niezależnego życia.

Podstawą prawną programu jest art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w myśl którego do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

1. Założenia programu i źródła finansowania

1.1. Adresaci programu

Adresatami Programu są osoby niepełnosprawne zamieszkujące na terenie powiatu legnickiego, ich rodziny, instytucje zajmujące się osobami niepełnosprawnymi, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością.

1.2. Cele programu

Celem programu jest stworzenie optymalnych warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym, korzystanie z dóbr kultury, nauki oraz sportu i rekreacji. Realizacji tego celu mają służyć planowane działania na rzecz poprawy warunków funkcjonowania w życiu społecznym, w tym objęcie pomocą osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu niepełnosprawności.

Ważnym elementem Programu jest wspieranie osób niepełnosprawnych w sferze życia zawodowego poprzez stwarzanie warunków do zatrudniania lub podejmowania przez osoby niepełnosprawne pracy na własny rachunek. W działaniach na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych istotne jest położenie nacisku na zadania sprzyjające kształtowaniu właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności oraz przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

Dotychczasowe doświadczenia samorządu powiatowego wskazują, iż efektywność podejmowanych przedsięwzięć na rzecz osób niepełnosprawnych, możliwość dotarcia do osób najbardziej potrzebujących, w dużym stopniu zależy od właściwego rozpoznania potrzeb w środowisku lokalnym. Stąd w ramach planowanych działań duży nacisk zostanie położony na ścisłą współpracę zarówno z jednostkami samorządowymi, jak i stowarzyszeniami oraz organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, a także na bieżące monitorowanie potrzeb tej kategorii osób.

Cele przyjęte w przedmiotowym programie stanowią podstawę do realizowania programów w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych na terenie powiatu legnickiego.

1.3. Koordynator programu

Koordynatorem Powiatowego Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2022 – 2026 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy.

1.4. Partnerzy programu

Partnerami programu są:

- 1) Starostwo Powiatowe w Legnicy
- 2) Powiatowy Urząd Pracy w Legnicy
- 3) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- 4) Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu legnickiego
- 5) Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych
- 6) Dom Pomocy Społecznej w Legnickim Polu
- 7) Dom Pomocy Społecznej „Prząśnik” w Brenniku
- 8) Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 1 w Chojnowie
- 9) Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 2 w Chojnowie
- 10) Zakład Aktywności zawodowej w Legnickim Polu
- 11) Warsztaty Terapii Zajęciowej w Legnickim Polu
- 12) Warsztaty Terapii Zajęciowej w Chojnowie
- 13) Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chojnowie
- 14) Placówki oświatowe na terenie powiatu legnickiego

1.5. Źródła finansowania programu

Zadania wynikające z programu zostaną sfinansowane z budżetu powiatu, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zgodnie z kompetencjami wynikającymi z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także ze środków Funduszu Pracy i beneficjentów zewnętrznych. Dodatkowo Powiat będzie występował o pozyskanie środków w ramach programów zewnętrznych, w tym programów celowych PFRON. Część zadań będzie finansowana przez samorządy gminne.

1.6. Podstawy prawne programu

Program został opracowany w oparciu o obowiązujące akty prawne dotyczące osób niepełnosprawnych. Cele i działania określone w Programie są zgodne m.in. z:

- Ustawą z dnia 2 kwietnia 1997r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006r.,
- Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych,
- Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 grudnia 2012r. w sprawie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych,
- Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Ustawą z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym,
- Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

2. Problematyka niepełnosprawności

2.1. Definicja niepełnosprawności

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Stosunek społeczeństwa do osób niepełnosprawnych zmieniał się na przestrzeni wieków wraz z rozwijającym się w świadomości społecznej procesem akceptacji tych osób, co prowadziło zmian w definiowaniu niepełnosprawności. W każdym społeczeństwie możemy znaleźć określoną liczbę osób, które z różnych przyczyn, m.in. wrodzonych, dziedzicznych, z powodu chorób, nieprawidłowych warunków życia, a także wszelkiego rodzaju wypadków nie posiadają pełnej sprawności fizycznej lub psychicznej. Osoby te nazywane są „osobami niepełnosprawnymi” przy czym niepełnosprawność rozumiana jest w tym kontekście jako czasowe lub trwałe obniżenie sprawności psychofizycznych funkcji organizmu.

Podstawową, kluczową pośród wszystkich definicji niepełnosprawności, stanowi ta podana w ustawie z 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. Zgodnie z art. 2 pkt. 10 ustawy, „niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia,

ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wskazuje, że niepełnosprawność jest ograniczeniem lub brakiem zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikającym z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu. Według definicji sformułowanej w 1980 roku przez WHO osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne. W 2007 roku WHO zdecydowała, że niepełnosprawność trzeba rozumieć jako „wielowymiarowe zjawisko wynikające ze wzajemnych oddziaływań między ludźmi a ich fizycznym i społecznym otoczeniem, efekt barier napotykanym w otoczeniu fizycznym i społecznym” (Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia, Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF) oraz jej zastosowanie, 2007).

Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (Klasyfikacja ICF) Światowej Organizacji Zdrowia prezentuje zjawisko niepełnosprawności w trzech obszarach:

- 1) uszkodzenie budowy anatomicznej i funkcjonowania organizmu, czyli wymiaru biologicznego; uszkodzenie stanowi podstawę do określenia ograniczenia działania i uczestniczenia;
- 2) aktywność jednostki, jej poziom funkcjonowania oraz uczestnictwo w życiu społecznym i relacje ze społeczeństwem;
- 3) zależność między jednostką a otoczeniem (środowiskiem) – określającą utrudnienia ograniczające uczestnictwo, ich rozmiar, a także możliwość ułatwień.

Problematyka niepełnosprawności była szeroko prezentowana na forum międzynarodowym. Wprawdzie definicja niepełnosprawności nie została jednoznacznie sformułowana przez Organizację Narodów Zjednoczonych, która uznała ją za pojęcie ewoluujące, jednak Konwencja Narodów Zjednoczonych z 13 grudnia 2006 roku o prawach osób niepełnosprawnych podała definicję samej osoby niepełnosprawnej. Art. 1 Konwencji do niepełnosprawnych zalicza osoby, które „mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną,

umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami”.

Zaprezentowane definicje oraz klasyfikacja niepełnosprawności jednoznacznie wskazują na ścisły związek pomiędzy zdrowiem człowieka (przy uwzględnieniu jego wieku, płeć i wykształcenia), a społeczeństwem i środowiskiem, w którym on żyje. Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zaznacza, że niepełnosprawność nie jest skutkiem dysfunkcji zdrowotnej człowieka, ale wynika z interakcji istniejących pomiędzy osobami z dysfunkcjami a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowymi, które utrudniają tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi.

Analiza powyższych definicji pozwala przyjąć, że niepełnosprawność nie powinna być spostrzegana przez pryzmat obniżonej sprawności, ale głównie poprzez bariery, na które napotykają na swojej drodze osoby z niepełnosprawnością i które ograniczają samodzielne funkcjonowanie w społeczeństwie.

2.2 Niepełnosprawność w świetle prawa krajowego i międzynarodowego

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych definiuje pojęcie niepełnosprawności oraz precyzuje dodatkowo zadania powiatu realizowane na rzecz osób z niepełnosprawnością, do których należą:

- 1) Opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - rehabilitacji społecznej,
 - rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
 - przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,
- 2) Finansowanie z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu,

3) Dofinansowanie ze środków PFRON:

- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjnych, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- rehabilitacji dzieci i młodzieży

4) Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,

5) Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych.

W myśl powyższej ustawy niepełnosprawność definiowaną jako trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, określa się poprzez trzy stopnie niepełnosprawności:

- 1) znaczny
- 2) umiarkowany
- 3) lekki

Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu wypełniania ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności to osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagające czasowej lub częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy,

w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Niepełnosprawnymi są również osoby, które zostały zaliczone do jednej z grup inwalidzkich przed 1997 rokiem. Orzeczenie o zaliczeniu do:

- I grupy inwalidzkiej – jest równoznaczne z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności
- II grupy inwalidzkiej – jest równoznaczne z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności
- III grupy inwalidzkiej – jest równoznaczne z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia dzieci, tj. osoby, które nie ukończyły 16 roku życia, uznawane są za osoby niepełnosprawne, w przypadku naruszonej sprawności fizycznej lub psychicznej, której okres trwania przewidyuje się powyżej 12 miesięcy, z uwagi na wady wrodzone, długotrwałą chorobę lub uszkodzenie organizmu, powodujące konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych

Podstawowe prawa osób niepełnosprawnych określa Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, która stanowi, że niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi.

Karta określa podstawowe prawa osób niepełnosprawnych. Zgodnie z zapisami dokumentu osoby niepełnosprawne mają prawo do:

- dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,

- dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną,
- nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej,
- pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
- pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga,
- prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych,
- zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym,
- życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym: dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostępu do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej,
- posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych,
- pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Uprawnienia osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy określa ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w myśl której osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy, niepozostająca w zatrudnieniu ma prawo korzystać z usług lub instrumentów rynku pracy na zasadach określonych w niniejszej ustawie, m.in. ze:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,

- jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- przygotowania zawodowego w miejscu pracy,
- zwrotu kosztów badania lekarskiego lub psychologicznego,
- dofinansowania kosztów studiów podyplomowych
- refundacji kosztów przejazdu i zakwaterowania.

Wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy są finansowane w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako:

- bezrobotne – ze Środków Funduszu Pracy,
- poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu – ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Ustawa o pomocy społecznej

Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami precyzuje ustawa o pomocy społecznej. Zgodnie z jej zapisami, celem pomocy społecznej jest wspieranie osoby niepełnosprawnej w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, jeśli nie jest ona w stanie sama ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Celem tak rozumianej pomocy społecznej jest więc wsparcie osób niepełnosprawnych w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej współpracując, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Na terenie powiatu legnickiego są to m.in. ośrodki pomocy społecznej w gminach oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy, a także inne gminne i powiatowe jednostki organizacyjne działające w obszarze pomocy społecznej.

Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Oprócz powyższych aktów prawnych, w całości poświęconych problematyce niepełnosprawności, zagadnienie to porusza też ustawa z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021r. poz. 291). W akcie tym nie

ma wprowadzić definicji niepełnosprawności, jednak dla celów świadczeń rentowych podaje się pojęcia niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji. Ustawa ta pod terminem niezdolności do pracy rozumie całkowicie lub też częściowo utraconą zdolność do wykonywania pracy zarobkowej w efekcie naruszenia sprawności organizmu, zaś pojęcie niezdolności do samodzielnej egzystencji nazywa naruszeniem sprawności organizmu na poziomie powodującym konieczność sprawowania stałej lub też długotrwałej opieki i pomocy ze strony innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

3. Orzecznictwo o niepełnosprawności

W Polsce obowiązują dwa rodzaje orzecznictwa o niepełnosprawności, regulowane odrębnymi ustawami i prowadzone przez różne instytucje:

- orzecznictwo rentowe, zasady którego reguluje Ustawa z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 roku w sprawie orzekania o niezdolności do pracy,
- orzecznictwo poza rentowe, którego zasady określa ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

3.1. Orzecznictwo rentowe

Orzecznictwo rentowe prowadzone jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i komisje lekarskie ZUS, kwalifikujące osobę jako:

- częściowo niezdolną do pracy – osobę, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji;
- całkowicie niezdolną do pracy – osobę, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy
- całkowicie niezdolną do pracy i samodzielnej egzystencji – osobę, u której stopień naruszenia sprawności organizmu powoduje konieczność stałej lub długotrwałej pomocy i opieki innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

3.2. Orzecznictwo poza rentowe

Orzecznictwo poza rentowe reguluje ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Jest ono prowadzone przez zespoły orzekające powoływane przez powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności (pierwsza instancja) oraz wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności (druga instancja). Orzecznictwo poza rentowe wprowadza trzy stopnie niepełnosprawności:

- znaczny, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;
- umiarkowany, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;
- lekki, do którego zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przewiduje możliwość równego traktowania orzeczeń o niezdolności do pracy wydanych przez lekarza orzecznika ZUS z orzeczeniami o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności, tj.:

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności
- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności
- orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności

Dzieci tj. osoby, które nie ukończyły 16 roku życia, uznawane są za osoby niepełnosprawne w przypadku naruszonej sprawności fizycznej lub psychicznej, której okres trwania przewiduje się powyżej 12 miesięcy, z uwagi na wady wrodzone, długotrwałą chorobę

lub uszkodzenie organizmu, powodujące konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku. Orzeczenie w tej sprawie wydaje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Dodatkowo, w myśl powyższej ustawy, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności rozpatruje wnioski o wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej oraz kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych, a także o wydanie orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym stosownie do naruszonej sprawności organizmu i ograniczeń funkcjonalnych uzasadniających korzystaniem z nich. Zespół orzeka wyłącznie na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo za ich zgodą na wniosek ośrodka pomocy społecznej.

3.3 Orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego

W stosunku do dzieci z niepełnosprawnością, dla celów kształcenia specjalnego, wydawane są orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Zespoły orzekające funkcjonują w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Ich zadaniem jest stwierdzenie, że uczeń, ze względu na swoje problemy ze zdrowiem czy dysfunkcje intelektualne, wymaga specjalnej organizacji nauki i metod pracy. Orzeczenie wydawane jest na wniosek rodziców/prawnych opiekunów lub osób (podmiotów) sprawujących pieczę zastępczą nad dzieckiem, którzy do wniosku skierowanego do zespołu orzekającego dołączają dodatkową, posiadaną dokumentację: wydane przez specjalistów opinie, zaświadczenia oraz wyniki obserwacji i badań psychologicznych, pedagogicznych i lekarskich, w tym zaświadczenie o stanie zdrowia dziecka. Prawo do specjalnej organizacji kształcenia w szkole przysługuje uczniom posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną z uwagi na niepełnosprawność. Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego otrzymują uczniowie:

- niesłyszący,
- słabosłyszący,
- niewidomi,
- słabowidzący,
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,

- z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym,
- z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi,
- z niedostosowaniem społecznym,
- zagrożeni niedostosowaniem społecznym.

Uczniowie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego mogą pobierać naukę we wszystkich rodzajach przedszkoli oraz typach i rodzajach szkół publicznych i niepublicznych. Godnie z decyzją rodziców lub opiekunów, uczniowie mają prawo uczyć się w przedszkolu lub szkole najbliższej miejsca zamieszkania.

4. Diagnoza problemu niepełnosprawności

4.1. Charakterystyka powiatu legnickiego i jego struktura demograficzna

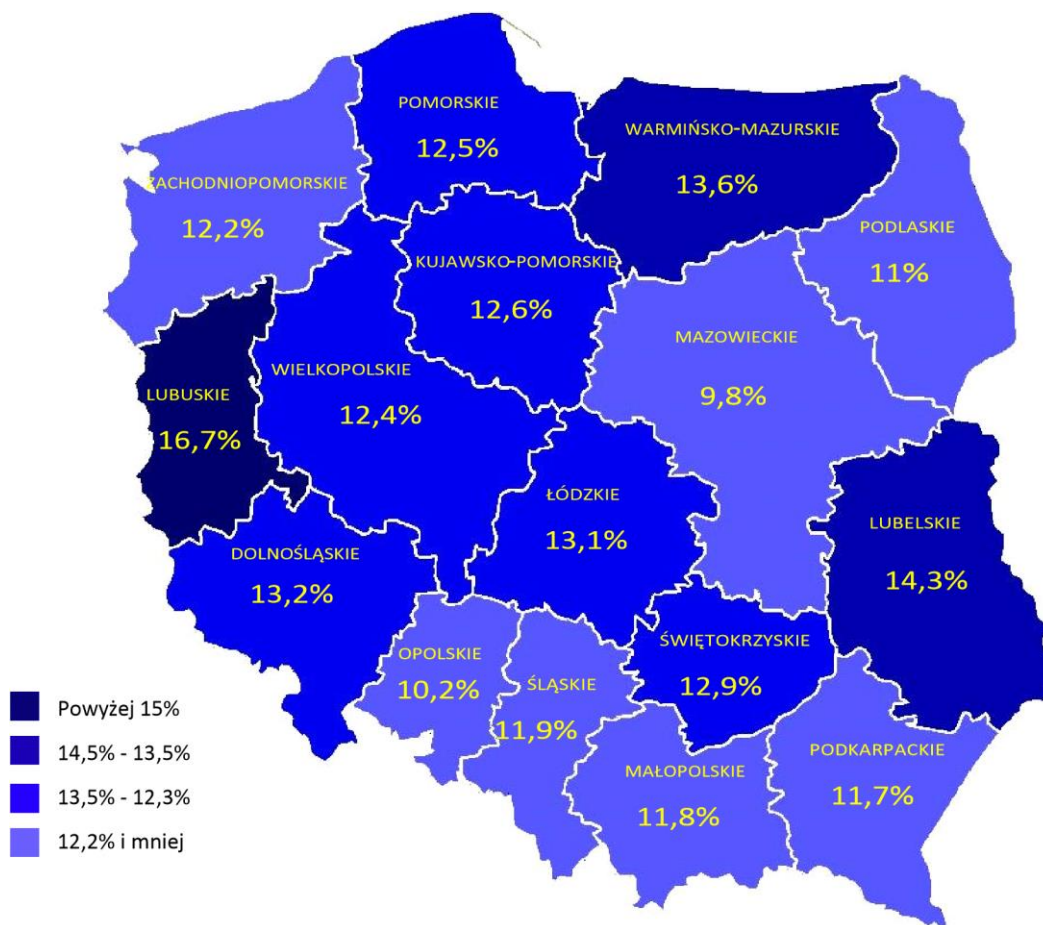
Powiat legnicki położony jest w centralnej części województwa dolnośląskiego i graniczy z powiatami: bolesławieckim, polkowickim, lubińskim, wołowskim, średzkim, jaworskim, złotoryjskim. Siedzibą powiatu jest Legnica, miasto na prawach powiatu. Administracyjnie powiat dzieli się na osiem gmin: Chojnów – miasto, Prochowice – miasto i gmina oraz gminy wiejskie: Chojnów, Krotoszyce, Kunice, Legnickie Pole, Miłkowice i Ruja.

Na terenie powiatu legnickiego funkcjonują 2 miasta, 130 wsi, w tym 102 wsie sołectkie. Powiat zajmuje obszar 744,6 km², co stanowi 3,73% powierzchni Dolnego Śląska i stawia go pod względem powierzchni na dziewiątej pozycji w województwie. W powiecie największy obszar zajmuje gmina wiejska Chojnów (231,2 km²), a najmniejszy miasto Chojnów (5,3 km²). Na terenie powiatu wg danych GUS z 30 czerwca 2020 roku, zamieszkuje około 55 188 tysięcy ludzi, w tym w gminie Chojnów – 13 266 mieszkańców, miście i gminie Prochowice – 7376, w gminie wiejskiej Chojnów – 9555, w gminie Krotoszyce – 3322, w gminie Kunice – 7098, w gminie Legnickie Pole – 5191, w gminie Miłkowice – 6802 i w gminie Ruja – 2578.

4.2 Osoby niepełnosprawne w regionie

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku, osoby z niepełnosprawnością w województwie dolnośląskim

stanowiły 13,2% z ogółu Dolnoślązaków. W skali całego kraju odsetek wszystkich osób z niepełnosprawnością wynosił 12,3%.

Źródło: <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/p,78,dane> HYPERLINK "<http://www.niepelnosprawni.gov.pl/p,78,dane-demograficzne>" – HYPERLINK "<http://www.niepelnosprawni.gov.pl/p,78,dane-demograficzne>" demograficzne HYPERLINK "<http://www.niepelnosprawni.gov.pl/p,78,dane-demograficzne>"

Według danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Legnicy w 2019 roku w powiecie legnickim było **1230** osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, natomiast w 2020 roku (stan na 31.12. 2020r.) liczba osób z orzeczeniem wynosiła **1195**, co stanowi % ogółu mieszkańców powiatu 55 188.

4.2.1. Liczba wydanych orzeczeń w 2019 i 2020 roku w powiecie legnickim

Według danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w 2019 roku w powiecie legnickim wydano **1106** orzeczeń o niepełnosprawności, w tym:

- orzeczenie o znacznym stopniu – dla 369 osób
- orzeczenie o umiarkowanym stopniu – dla 551 osób
- orzeczenie o stopniu lekkim – dla 186 osób.

W 2020 roku wydano 1067 orzeczeń, w tym:

- orzeczenie o znacznym stopniu – dla 305 osób
- orzeczenie o umiarkowanym stopniu – dla 588 osób
- orzeczenie o stopniu lekkim – dla 174 osób.

4.2.2. Osoby niepełnosprawne – wg płci

W 2019 roku wydano 544 orzeczeń dla kobiet i 562 dla mężczyzn. Spośród 1067 osób, dla których w 2020 roku wydano orzeczenie o niepełnosprawności, 559 to kobiety, a 508 to mężczyźni.

4.2.3 Osoby niepełnosprawne – wg wykształcenia

W grupie osób, dla których wydano orzeczenie o niepełnosprawności w 2020 roku:

- 90 osób posiada wykształcenie mniej niż podstawowe,
- 287 osób posiada wykształcenie podstawowe,
- 324 osoby posiadają wykształcenie zawodowe,
- 271 osób posiada wykształcenie średnie,
- 95 osób posiada wykształcenie wyższe.

4.2.4 Osoby niepełnosprawne – wg wieku

Największą grupę osób orzekanych w 2019 roku stanowiły osoby powyżej 60 roku życia – 574 osoby, następnie osoby w wieku pomiędzy 41 i 59 rokiem życia – 365 oraz osoby w przedziale 26-40 lat – 105. Najmniej liczną grupę orzekanych stanowiły osoby w wieku 16-25 lat – 71 osób. W 2020 roku podobnie jak rok wcześniej, najliczniejszą grupę stanowiły osoby powyżej 60 roku życia – 501 osób, następnie w przedziale wiekowym 42-59 lat – 394 osoby oraz w przedziale 26-40 lat – 103 osoby. Najmniej orzeczeń wydano dla osób w wieku poniżej 25 roku życia.

4.2.5 Osoby niepełnosprawne – wg aktywności zawodowej

W 2019 roku z ogólnej liczby orzekanych 274 osoby pracowały, natomiast 793 osoby nie były aktywne zawodowo. Z 1067 osób orzekanych w 2020 roku 274 osoby niepełnosprawne były zatrudnione, natomiast 793 osoby to osoby nieaktywne zawodowo.

4.2.6. Osoby niepełnosprawne poniżej 16 roku życia

Z informacji Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Legnicy wynika, że w 2019 roku dzieciom do 16 roku życia wydano 122 orzeczenia o niepełnosprawności, natomiast w 2020 roku 123 orzeczenia, w tym 37 dziewczynkom oraz 86 chłopcom.

4.2.7. Osoby niepełnosprawne – wg przyczyny niepełnosprawności

Według danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, w roku 2020, osobom powyżej 16 roku życia, wydano 1067 orzeczeń o następujących stopniach niepełnosprawności:

Symbol	Objaśnienie symbolu	Znaczny stopień	Umiarkowany stopień	Lekki stopień	Razem
01 – U	Upośledzenie umysłowe	7	20	0	27
02 – P	Choroby psychiczne	17	91	22	130
03 – L	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	8	37	22	67
04 – O	Upośledzenie narządu wzroku	14	32	12	58
05 – R	Upośledzenie narządu ruchu	69	224	73	366
06 – E	Epilepsja	3	13	2	18
07 – S	Choroby układów oddechowego i krążenia	82	163	40	285
08 – T	Choroby układu pokarmowego	27	23	1	51
09 – M	Choroby układu moczowo – pęciowego	61	50	3	114
10 – N	Choroby neurologiczne	99	94	38	231
11 – I	Inne, np. schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, choroby zakaźne	22	77	20	119
12 – C	Całościowe zaburzenia rozwojowe	6	3	0	9
	Razem	305	588	174	1067

Analiza powyższej tabeli wskazuje, iż w powiecie legnickim najwięcej orzeczeń wydaje się z w uwagi na upośledzenie narządu ruchu, choroby układu oddechowego i krążenia, choroby neurologiczne, zaburzenia psychiczne oraz inne schorzenia, w tym choroby endokrynologiczne i metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego.

Osobom w wieku przed 16 rokiem życia w 2020r. wydano 123 orzeczenia o niepełnosprawności:

Symbol	Objaśnienie symbolu	Liczba osób
01 – U	Upośledzenie umysłowe	18
02 – P	Choroby psychiczne	8
03 – L	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	15
04 – O	Upośledzenie narządu wzroku	14
05 – R	Upośledzenie narządu ruchu	10
06 – E	Epilepsja	5
07 – S	Choroby układów oddechowego i krążenia	6
08 – T	Choroby układu pokarmowego	2
09 – M	Choroby układu moczowo – płciowego	4
10 – N	Choroby neurologiczne	19
11 – I	Inne, np. schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, choroby zakaźne	20
12 – C	Całościowe zaburzenia rozwojowe	25
	Razem	123

W przypadku dzieci i młodzieży jako przyczyny niepełnosprawności występowały głównie całościowe zaburzenia rozwojowe i inne schorzenia (endokrynologiczne, metaboliczne i enzymatyczne), a także choroby neurologiczne i upośledzenie umysłowe.

4.2.8. Osoby niepełnosprawne – wg celu orzeczenia

Według danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Legnicy głównymi powodami składania wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności było podjęcie odpowiedniego zatrudnienia oraz możliwość korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

W kwestii orzeczenia o niepełnosprawności wśród osób do 16 roku życia w głównej mierze składano wnioski w celu uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego.

Osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności mają możliwość wystąpienia o wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej, uprawniającej do korzystania ulg i przywilejów oraz karty parkingowej.

W 2020r. wydano **355** legitymacji osoby niepełnosprawnej oraz **588** kart parkingowych (liczba kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych 2 powiatów: legnickiego i jaworskiego).

4.3. Sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy

Osoby z niepełnosprawnością są jedną z najliczniejszych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W celu przeciwdziałania temu procesowi, potrzebne są działania wyrównujące szanse osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach życia, w tym w na rynku pracy. Bezrobocie wśród niepełnosprawnych mieszkańców powiatu legnickiego zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Legnicy na przestrzeni ostatnich 3 lat utrzymuje się na niemal stałym poziomie. W 2019 roku zarejestrowanych jako osoby bezrobotne i poszukujące pracy było 440 osób (12,39% ogółu zarejestrowanych osób), w 2020 roku – 400 osób (8,86% ogółu zarejestrowanych), natomiast na dzień 30.06.2021 roku – 410 osób (9,07% ogółu zarejestrowanych).

Według stanu na 31.12.2019 roku 362 osoby były zarejestrowane jako bezrobotne, natomiast 78 to niepełnosprawni poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu. W 2020 roku (stan na 31.12.2020 rok) 334 osoby były zarejestrowane jako bezrobotne, natomiast 66 osób poszukiwało zatrudnienia. Na dzień 30.06.2021 roku niepełnosprawnych bezrobotnych zarejestrowanych było 370 osób, natomiast poszukujących zatrudnienia jedynie 40.

4.3.1. Bezrobotni i poszukujący pracy niepełnosprawni – wg płci

Bezrobotni niepełnosprawni w 2019 roku:

- 362 kobiety
- 161 mężczyzn

Poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu w 2019 roku:

- 78 kobiet
- 39 mężczyzn

Bezrobotni niepełnosprawni w 2020 roku:

- 334 kobiety
- 142 mężczyzn

Poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu w 2020 roku:

- 66 kobiet
- 35 mężczyzn

Bezrobotni niepełnosprawni w 2021 roku (stan na 30.06.2021 rok):

- 370 kobiety
- 176 mężczyzn

Poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu w 2021 roku (stan na 30.06.2021 rok):

- 40 kobiet
- 20 mężczyzn

W latach 2019 – 2021 wśród zarejestrowanych osób niepełnosprawnych z powiatu legnickiego przeważały kobiety.

4.3.2. Bezrobotni i poszukujący pracy niepełnosprawni – wg stopnia niepełnosprawności

2019 rok:

- Znaczny stopień niepełnosprawności: 40 osób
- Umiarkowany stopień niepełnosprawności: 145 osoby
- Lekki stopień niepełnosprawności: 254 osoby

2020 rok:

- Znaczny stopień niepełnosprawności: 31 osób
- Umiarkowany stopień niepełnosprawności: 119 osób
- Lekki stopień niepełnosprawności: 250 osób
- 2021 rok (stan na 30.06.2021 roku):
- Znaczny stopień niepełnosprawności: 28 osób
- Umiarkowany stopień niepełnosprawności: 127 osób
- Lekki stopień niepełnosprawności: 255 osób

Wśród zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w latach 2019 – 2021 przeważały osoby posiadające lekki stopień niepełnosprawności.

4.3.3. Bezrobotni i poszukujący pracy niepełnosprawni – wg przyczyny niepełnosprawności

Dane na dzień 31.12.2020 roku:

- Upośledzenie umysłowe: 18 osób
- Choroby psychiczne: 82 osoby
- Zaburzenie głosu, mowy i choroby słuchu: 20 osób
- Choroby narządu wzroku: 26 osób
- Upośledzenia narządu ruchu: 104 osoby
- Epilepsja: 13 osób
- Choroby układu oddechowego i krążenia: 25 osób
- Choroby układu pokarmowego: 4 osoby
- Choroby układu moczowo – płciowego: 10 osób
- Choroby neurologiczne: 57 osób
- Inne: 27 osób
- Nieustalona: 46 osób

Najczęściej występującą grupą schorzeń wśród osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących zatrudnienia w latach 2019 – 2021 były choroby upośledzenia narządów ruchu, choroby psychiczne i neurologiczne.

4.3.4. Bezrobotni i poszukujący pracy niepełnosprawni – wg wieku

2019 rok:

- 18 – 29 lat: 41 osoby
- 30 – 44 lata: 119 osób
- 45 – 54 lata: 107 osób
- 55 – 60 i więcej: 173 osoby

2020 rok:

- 18 – 29 lat: 34 osoby
- 30 – 44 lata: 113 osób
- 45 – 54 lata: 92 osoby
- 55 – 60 i więcej: 161 osób

2021 rok (stan na 30.06.2021 rok):

- 18 – 29 lat: 38 osób
- 30 – 44 lata: 104 osoby

- 45 – 54 lata: 112 osób
- 55 – 60 i więcej: 156 osób

Wśród osób niepełnosprawnych w latach 2019 – 2021 przeważały osoby w starszym wieku, powyżej 55 roku życia, co potwierdza zależność, że z wiekiem wzrasta prawdopodobieństwo chorób powodujących niesprawność. Kolejną liczną grupę stanowią osoby młode, w wieku tzw. aktywności zawodowej, pomiędzy 30 a 44 rokiem życia, oraz pomiędzy 45 a 54 rokiem życia. Najmniej osób niepełnosprawnych bezrobotnych to osoby bardzo młode, w wieku poniżej 29 lat.

4.3.5. Bezrobotni i poszukujący pracy niepełnosprawni – wg wykształcenia

2019 rok:

- Wykształcenie wyższe: 27 osób
- Wykształcenie policealne i średnie zawodowe: 79 osób
- Wykształcenie ogólnokształcące: 26 osób
- Wykształcenie zasadnicze zawodowe: 141 osób
- Wykształcenie podstawowe i podstawowe nieukończone: 167 osób
- Szkoła specjalna – wszystkie poziomy: 14 osób

2020 rok:

- Wykształcenie wyższe: 30 osób
- Wykształcenie policealne i średnie zawodowe: 71 osób
- Wykształcenie ogólnokształcące: 31 osób
- Wykształcenie zasadnicze zawodowe: 135 osób
- Wykształcenie podstawowe i podstawowe nieukończone: 133 osoby
- Szkoła specjalna – wszystkie poziomy: 11 osób

2021 rok (stan na 30.06.2021 rok):

- Wykształcenie wyższe: 27 osób

- Wykształcenie policealne i średnie zawodowe: 78 osób
- Wykształcenie ogólnokształcące: 38 osób
- Wykształcenie zasadnicze zawodowe: 139 osób
- Wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i podstawowe nieukończone: 128 osób
- Szkoła specjalna – wszystkie poziomy: 8 osób

Najliczniejszą grupę wśród niepełnosprawnych w końcu w latach 2019 – 2021 stanowiły osoby bez wykształcenia, które ukończyły edukację na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum, nie posiadające kwalifikacji zawodowych oraz osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Najmniej licznie reprezentowane były osoby z wyższym wykształceniem.

5 Rehabilitacja zawodowa i społeczna na terenie powiatu legnickiego

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych rehabilitacja osób niepełnosprawnych to zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji.

5.1. Działania z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy

Rehabilitacja społeczna służy przygotowaniu osób niepełnosprawnych do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim przez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie w tych osobach aktywności społecznej do wypełniania ról społecznych. Działania w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych pozwalają na eliminowanie trudności, ograniczeń tych osób w funkcjonowaniu w środowisku oraz na realizację ich osobistych potrzeb i aspiracji. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestniczenia w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim poprzez tworzenie warunków do nabycia zaradności osobistej,

pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej, a także wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy realizuje działania na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach rehabilitacji społecznej zgodnie z powyższą ustawą, w tym poprzez:

- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusie rehabilitacyjnym,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej.

Środki finansowe na powyższe cele pochodzą z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Rada Powiatu Legnickiego, w drodze uchwały, po zasięgnięciu opinii Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych, powołanej przez Starostę, w formie uchwały przeznacza corocznie środki z Funduszu na poszczególne działania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – PFRON.

Na potrzeby osób niepełnosprawnych w 2020r. otrzymano następujące środki z Funduszu PFRON:

- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej **1.015.634,00 zł**
- dofinansowanie do pobytu na turnusie rehabilitacyjnym – **142.064,00 zł**,
- dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych – **92.150,00 zł**,
- dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się – **72.980,00 zł**,
- dofinansowanie do likwidacji barier technicznych – **14.038,00 zł**,
- dofinansowanie do sportu, kultury i rekreacji – **2.500,00 zł**,
- dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny – **28.147,00 zł**,

- dofinansowanie do zaopatrzenia przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze **368.553,00 zł.**

W 2021 roku na realizację zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej oraz społecznej osób niepełnosprawnych powiat legnicki otrzymał z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych środki w wysokości **1.980.417,00 zł.** Przyznana kwota na dofinansowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych z terenu powiatu legnickiego była w 2021 roku wyższa o 235,101,00 zł. od kwoty przyznanej powiatowi w roku poprzednim. Decyzją Zarządu Powiatu Legnickiego środki przyznane w 2021 roku na dofinansowanie realizacji poszczególnych zadań w ramach rehabilitacji zawodowej i społecznej na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców naszego powiatu zostały podzielone w sposób zapewniający pełną możliwość zaspokojenia ich potrzeb.

Powiat Legnicki realizował w 2021 roku następujące zadania z zakresu rehabilitacji społecznej:

II	Zadania zakresu rehabilitacji społecznej:	1.980.417,00
5	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	1.130.000,00
6	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	230.771,00
7	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,	249.844,00
8	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	14.000,00
9	Dofinansowywanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.	355.802,00

Na realizację powyższych zadań w zakresie rehabilitacji społecznej w 2021 roku przeznaczona została łączna kwota **1.980.417,00 zł.**

Część środków z powyższej kwoty przeznaczono na dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej funkcjonujących na terenie powiatu legnickiego:

Warsztatów Terapii Zajęciowej w Legnickim Polu oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej w Chojnowie, organizujących wsparcie dla 55 osób niepełnosprawnych z terenu powiatu, niezdolnych do podjęcia pracy, w tym na działalność nowej pracowni rękodzielniczo – stolarskiej w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Legnickim Polu, dla 5 nowych uczestników Warsztatu, którzy z dniem 1 sierpnia 2021 roku rozpoczęli terapię w nowej pracowni.

W 2021 roku dofinansowanie działalności WTZ ze środków PFRON to kwota **1.130.00,00** zł., stanowiąca 90% całkowitych kosztów działalności warsztatów. Pozostała kwota dofinansowania działalności warsztatów pochodziła z budżetu powiatu legnickiego.

5.1.1. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

Turnusy rehabilitacyjne cieszą się dużym zainteresowaniem osób niepełnosprawnych. Celem tej formy rehabilitacji społecznej jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie kontaktów społecznych i zainteresowań, a także udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. (art. 10c ust 1 ustawy). W 2020 roku z uwagi na zagrożeni epidemiczne uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych było utrudnione, jednak spora grupa niepełnosprawnych mieszkańców powiatu otrzymała dofinansowanie na ten cel i skorzystała z tej formy rehabilitacji. W 2021 roku wznowiono w pełnym zakresie możliwość udziału w turnusach rehabilitacyjnych.

Mieszkańcy powiatu legnickiego korzystają z turnusów rehabilitacyjnych organizowanych w ośrodkach usytuowanych na terenie całego kraju, posiadających odpowiedni wpis do rejestru prowadzonego przez wojewodę.

Tabela 3. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusie rehabilitacyjnym ze środków PFRON w latach 2017 – 2021

Rok	Liczba wniosków	Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania	Kwota, która została przeznaczona na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych
2017	163	129	113.652,00
2018	161	156	148.660,00
2019	200	130	132.544,00

2020	210	127	142.064,00
2021	143	162	230.771,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy

Pomimo dynamicznej sytuacji epidemiologicznej w kraju w 2020 roku z uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym skorzystało **127 osób**, z czego **11 osób to dzieci** w wieku szkolnym z terenu powiatu legnickiego. Wypłacono dofinansowanie na łączną kwotę **142.064 zł.** W 2021 roku w turnusie rehabilitacyjnym wzięło udział osób 162 osoby wraz z opiekunami, w tym 39 opiekunów. Z tej formy pomocy skorzystało 103 osób dorosłych niepełnosprawnych oraz 19 ich opiekunów, a także 20 dzieci niepełnosprawnych wraz z opiekunami.

5.1.2. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

Organizacja sportu, kultury, rekreacji i turystyki odgrywa istotną rolę w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz włączenia ich do życia społecznego. Dzięki tego typu działaniom zwiększa się aktywność osób niepełnosprawnych i ułatwia się im integrację społeczną.

Upowszechnianie sportu pozwala nabywać i podnosić fizyczną sprawność osób niepełnosprawnych, a jako element zdrowego stylu życia, chroni zdrowie i ogranicza przyczyny i skutki niepełnosprawności. Dzięki rozpowszechnianiu kultury osoby niepełnosprawne korzystają z dóbr dziedzictwa narodowego (muzeów, teatrów), poszerzają swoją wiedzę i aktywnie spędzają wolny czas. Rekreacja i turystyka umożliwiają osobom niepełnosprawnym wytchnienie i odpoczynek.

Tabela 4. Dofinansowanie sportu, kultury i turystyki osób niepełnosprawnych ze środków PFRON w latach 2017 – 2021.

Rok	Liczba wniosków	Liczba przedsięwzięć, które zostały dofinansowane	Kwota środków przeznaczonych na dofinansowanie
2017	11	11	5.500,00
2018	15	15	7.500,00
2019	11	11	5,500,00

2020	11	3	2.500,00
2021	7	7	14.000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy.

Do 2019 roku realizacja zadań w zakresie dofinansowania sportu, kultury i turystyki osób niepełnosprawnych ze środków PFRON realizowana była zgodnie z potrzebami niepełnosprawnych mieszkańców. Ze względu na stan epidemiologiczny w krajów 2020 roku niemożliwe było całościowe zrealizowanie zadań w zakresie wsparcia działalności społecznej osób niepełnosprawnych w części wspieranie przedsięwzięć sportowych, artystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych. Planowane przedsięwzięcia dla osób niepełnosprawnych takie jak: konkurs plastyczny „Mój świat”, impreza plenerowa „Marszem po zdrowie” oraz program „Koperta Życia” – nie zostały przeprowadzone.

W 2020 roku dofinansowano przedsięwzięcia organizowane na terenie powiatu legnickiego, skierowane do osób z niepełnosprawnościami, które zostały przeprowadzone przez Prochowicki Ośrodek Kultury i Sportu. Przyznano ze środków PFRON dofinansowania na zorganizowanie **3 przedsięwzięć** na kwotę **2.500 zł**. Łącznie w zorganizowanych imprezach wzięły udział 33 osoby niepełnosprawne. W 2021 roku zorganizowano 7 imprez integracyjnych, na które podpisano umowy o łącznej wartości **14.000,00 zł**. Uczestniczyło w nich ogółem **311** osób.

5.1.3. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Największym zainteresowaniem ze strony osób niepełnosprawnych w powiecie legnickim cieszą się dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. Jest to sprzęt pomagający osobom niepełnosprawnym w samodzielnym funkcjonowaniu w środowisku (np. wózki inwalidzkie, aparaty słuchowe), a także ułatwiające to funkcjonowanie (np. pieluchomajtki). Istotny jest również aspekt wspierający proces rehabilitacyjny (np. rower trójkołowy rehabilitacyjny). **Przedmioty ortopedyczne** to przyrządy ortopedyczne niezbędne osobie niepełnosprawnej w przypadku trwałego inwalidztwa, w okresie choroby lub usprawnienia leczniczego. Przedmioty ortopedyczne przysługują bezpłatnie lub częściowo odpłatnie (w zależności

od rodzaju przedmiotu) raz na 2, 3, 4 lub 5 lat. Do przedmiotów ortopedycznych zaliczamy np.: protezy kończyn dolnych i górnych, dodatkowe wyposażenie do protez, aparaty ortopedyczne na kończyny dolne i górne wraz z wyposażeniem dodatkowym, gorsety

i kołnierze ortopedyczne, protezy tułowia i szyi, obuwie ortopedyczne, kule i laski inwalidzkie, balkoniki i podpórki do chodzenia, wózki inwalidzkie, foteliki dla dziecka do siedzenia, indywidualne przedmioty pionizujące, pełzak do raczkowania itp.

Środki pomocnicze to te środki, które ułatwiają w znacznym stopniu, bądź też umożliwiają, funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w środowisku społecznym (są nimi np. soczewki, lupy, lunety, szkła do okularów, systemy wspomagające słuch, cewniki, worki do zbioru moczu, aparaty słuchowe, wkładki uszne, protezy piersi, pasy przepuklinowe, pieluchy anatomiczne, poduszki przeciwoleżynowe, materace przeciwoleżynowe, peruki, inhalatory, krtań elektroniczna itp.

W roku 2020 przyznano dofinansowanie do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych dla **169 osób** z niepełnosprawnościami na łączną kwotę **396.700 zł (w tym 15 dzieci na kwotę 47.427 zł)**. W 2021 roku z tej formy pomocy skorzystało **148 osób** (w tym 14 dzieci). Zawarto 9 umów na zakup sprzętu rehabilitacyjnego na łączną kwotę 20.685,00 oraz 139 osobom (w tym dla 12 dzieci) przyznano i wypłacono dofinansowanie na zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze na kwotę **335.117,00 zł**. Łączna kwota wypłacona w 2021 roku na zakup sprzętu rehabilitacyjnego oraz przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych wyniosła **355.802,00**

Tabela 5. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze ze środków PFRON w latach 2019 – 2021

Rok	Liczba wniosków	Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania	Kwota, która została przeznaczona na dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny
2019	289	197	336.592,00
2020	252	169	396.700,00
2021	258	148	355.802,00

5.1.4. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

Realizacja powyższego zadania ma na celu umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem. O dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, które mają trudności w poruszaniu się w związku z istniejącymi barierami we własnym domu lub jego otoczeniu. Natomiast o dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności.

Tabela 6. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych ze środków PFRON w latach 2019 – 2021.

Rok	Liczba wniosków	Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania	Kwota, która została przeznaczona na dofinansowanie likwidacji barier
2020	42	37	179.168,00
2021	77	54	249.844,00

W 2020 roku wpłynęły ogółem na likwidację barier funkcjonalnych tj.: technicznych, architektonicznych i w komunikowaniu się **42** wnioski, na łączną kwotę **204.204 zł.**, z czego zostało wypłacone dofinansowanie dot. **37** umów, na łączną kwotę **179.168 zł.** W 2021 roku ogólnie wpłynęło 77 wniosków na łączną kwotę 569.461,00 zł, z czego zawarto i zrealizowano **54** umowy na kwotę **249.844,00 zł.**

Ograniczenie barier społecznych i skutków niepełnosprawności w części stopniowe znoszenie barier w dostępie osób niepełnosprawnych do przestrzeni publicznej i różnego rodzaju usług realizowano także w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III”. W ramach tego Programu zrealizowane zostały w **2020 roku 2 projekty:**

- Obszar B – likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania. Projekt Starostwa Powiatowego w Legnicy – dofinansowanie zakupu i montażu windy dla niepełnosprawnych w budynku urzędu. Planowany koszt projektu – **267.000,00 zł**. Kwota dofinansowania z Funduszu PFRON **78.060,42 zł**.
- Obszar D – likwidacja barier transportowych; Projekt Gminy Kunice „*Likwidacja barier transportowych poprzez zakup autobusu do przewozu osób niepełnosprawnych z terenu gminy Kunice*”. Dofinansowanie zakupu autobusu dla niepełnosprawnych. Całkowity koszt projektu – **165.927 zł**. Kwota dofinansowania z Funduszu PFRON **88.182,76 zł**.

Ograniczenie barier społecznych i skutków niepełnosprawności realizowano w 2021 roku poprzez znoszenie barier w dostępie osób niepełnosprawnych do przestrzeni publicznej i różnego rodzaju usług realizowano. Powyższe działania realizowano w ramach Programu wyrównywania różnic między regionami III - obszar D.

W 2021 r. w ramach tego programu wpłynęły dwa wnioski:

- Gmina Miłkowice złożyła projekt pn.: "Likwidacja barier transportowych poprzez zakup autobusu do przewozu osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Miłkowice". Koszt projektu - po jego rozliczeniu - wyniósł 169 740,00 zł, w tym dofinansowanie **PFRON 118 818,00 zł**.
- Gmina Legnickie Pole złożyła projekt pn.: „Zakup samochodu 9-cio osobowego przystosowanego do przewozu osób na wózkach inwalidzkich dla mieszkańców Gminy Legnickie Pole". Koszt projektu - po jego rozliczeniu - wyniósł 200 192,00 zł, w tym dofinansowanie z PFRON to **97 000,00 zł**.

5.1.5. Dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej

Na terenie powiatu legnickiego funkcjonują dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej: Warsztaty Terapii Zajęciowej w Legnickim Polu oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej w Chojnowie. Obie jednostki działają w zakresie rehabilitacji społecznej oraz zawodowej i organizują terapię i rehabilitację dla łącznej liczby 55 uczestników.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Legnickim Polu są jednostką prowadzoną przez Gminę Legnickie Pole. Koszty działalności jednostki są współfinansowane w 90 % ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i w 10% ze środków samorządu terytorialnego – Powiatu Legnickiego. W finansowaniu kosztów działalności Warsztatów uczestniczy także Gmina Legnickie Pole. Warsztaty w Legnickim Polu zapewniają rehabilitację i terapię dla 25 uczestników.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Chojnowie organizują rehabilitację i terapię dla 30 uczestników, są jednostką prowadzoną przez miasto Chojnów, a koszty jej działalności są współfinansowane w 90 % ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i w 10% ze środków Powiatu Legnickiego.

Tabela 7. Środki finansowe przeznaczone na działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej w latach 2018 – 2021 roku

Rok	Liczba WTZ	Liczba uczestników	Kwota dofinansowania ze środków PFRON
2018	2	50	830.300,00
2019	2	50	904.800,00
2020	2	50	1.015.634,00
2021	2	55	1.130,000,00

5.1.6. Realizacja Programu Aktywny Samorząd

W ramach rehabilitacji społecznej Centrum realizuje pilotażowy program „Aktywny samorząd”, którego głównym celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji w zakresie:

- MODUŁ I (likwidacja barier transportowych i w poruszaniu się)
 - obszar A – likwidacja barier transportowych, pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,

- obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym, dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego,
- obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się, pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny,
- obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.
- MODUŁ II (pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym).

Powyższe zadania realizowane są na rzecz wyrównania szans w zakresie dostępu do edukacji osób niepełnosprawnych i pomocy w uzyskaniu wykształcenia. Osoby z niepełnosprawnościami w 2020 roku w ramach realizacji programu „Aktywny samorząd” miały możliwość skorzystania z dofinansowania kontynuowania nauki na poziomie wyższym poprzez dofinansowanie czesnego osobie uczącej się w szkole policealnej, studiach wyższych, podyplomowych bądź doktoranckich. Z tej formy pomocy w 2020 roku skorzystały 4 osoby. W 2021 roku w ramach programu zostało złożonych **26** wniosków, z czego **20** wniosków zostało zaakceptowanych do realizacji oraz podpisania umów i wypłacono dofinansowanie na łączną kwotę **115.298,00 zł**.

5.1.7 Realizacja programu „Opieka wytchnieniowa” - edycja 2022

W 2021 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy przystąpiło także do programu „Opieka wytchnieniowa” - edycja 2022. Głównym celem programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności poprzez możliwość udzielenia im doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej. Program ma zapewniać czasowe odciążenie od codziennych obowiązków, łączących się ze sprawowaniem opieki, a także zapewnić czas na odpoczynek i regenerację. Z usług **opieki wytchnieniowej świadczonej w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością** będzie mogło skorzystać w 2022 r. łącznie 70 osób, w tym 30 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz 40 dorosłych osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie. Opieka wytchnieniowa świadczona w ramach pobytu całodobowego w ośrodku lub

placówce gwarantującej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym. Usługi całodobowej opieki wytechnieniowej zapewnia m.in. jeden z domów pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu – DPS „Prząśnik” w Brenniku. Z takiej formy wsparcia będzie mogło skorzystać w 2022 roku – zgodnie z pozyskanymi środkami z Programu – 40 osób, w tym 10 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz 30 dorosłych osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub równoważnym. Osoba z niepełnosprawnością będzie mogła spędzić we wspomnianych placówkach maksymalnie 14 kolejnych dni kalendarzowych.

5.1.8. Realizacja programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” – Moduł III.

W 2020 roku Powiat Legnicki przystąpił do realizacji programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” – Moduł III, finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Realizatorem ww. programu na terenie powiatu było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy. W ramach Modułu III tego programu wprowadzona została możliwość uzyskania przez osoby niepełnosprawne pomocy finansowej w związku z wystąpieniem zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii. Wsparcie polegało na przyznaniu osobom niepełnosprawnym miesięcznego świadczenia w stałej wysokości 500 zł, przez okres nie dłuższy niż 5 miesięcy, licząc od marca 2020 roku. Adresatami świadczenia były osoby, które utraciły, od dnia 9 marca 2020 roku do 16 listopada 2020 roku, możliwość korzystania przez co najmniej 5 kolejnych następujących po sobie dni roboczych – z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej (m. in. warsztatach terapii zajęciowej, środowiskowych domach samopomocy itp.). Program nie określał kryterium dochodowego.

Wsparcie skierowane było do osób niepełnosprawnych z terenu powiatu legnickiego, które były uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej; uczestnikami środowiskowych domów samopomocy, funkcjonujących na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej.

Poniżej przedstawiono informacje o zakresie i sposobie wykorzystania środków PFRON otrzymanych przez samorząd powiatowy na realizację Modułu III programu.

Tabela 13. Liczba złożonych wniosków w ramach Modułu III

1.	Liczba złożonych wniosków ogółem:	381
2.	Liczba złożonych wniosków spełniających wymogi programu (pozytywna weryfikacja formalna):	350
3.	Liczba Wnioskodawców ogółem, którym udzielono pomocy w ramach programu:	172
4.	Liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono pomocy:	189
a)	liczba osób niepełnosprawnych wnioskujących we własnym imieniu:	162
b)	liczba podopiecznych:	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy.

5.1.9. Realizacja programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” – Moduł IV

Zarząd Powiatu Legnickiego w dniu 2 września 2021 roku podjął decyzję o przystąpieniu do programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” – Moduł IV, finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Celem programu w 2021 roku jest zapewnienie pomocy osobom niepełnosprawnym poszkodowanym na skutek działania żywiołu lub wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poprzez objęcie wsparciem samorządów powiatowych i gminnych, które w wyniku sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi uruchomiły dodatkowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych lub ich otoczenia.

Otrzymano wsparcie finansowe w wysokości 100.000,00 zł, które zostało przeznaczone między innymi na :

- świadczenia pomocy psychologicznej dla osób niepełnosprawnych albo rodziny osoby z niepełnosprawnością;
- zakupu środków ochrony (jak płyny do dezynfekcji, przyłbice, odzież ochronna);
- zakupu do placówek dla osób z niepełnosprawnością wyposażenia po wystąpieniu choroby, tj. np. pościeli, ubrań;
- zakupu paczek żywnościowych dla osób niepełnosprawnych;

Program realizowany jest od 1 października do 31 grudnia 2021 r. ze wsparcia w ramach programu skorzystało kilkuset niepełnosprawnych mieszkańców powiatu.

5.2. Rehabilitacja zawodowa

Rehabilitacja zawodowa jest jednym z kluczowych elementów w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Jej celem jest ułatwienie i przygotowanie osób niepełnosprawnych będących w wieku aktywności zawodowej do uzyskania lub utrzymania odpowiedniego zatrudnienia.

Międzynarodowa Organizacja Pracy definiuje rehabilitację zawodową jako część ogólnego procesu rehabilitacji polegającą na udzieleniu osobie niepełnosprawnej takich usług rynku pracy jak poradnictwo zawodowe, szkolenia zawodowe i zatrudnienie, aby umożliwić jej uzyskanie, utrzymanie i awans w odpowiedniej pracy, a przez to integrację lub reintegrację w normalne życie społeczne. Sytuacja społeczno-ekonomiczna osób niepełnosprawnych w dużej mierze stanowi pochodną ich sytuacji na rynku pracy. Niska aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych znajduje swoje odbicie w strukturze tej subpopulacji według źródeł utrzymania. Celem rehabilitacji zawodowej jest ułatwienie osobie niepełnosprawnej będącej w wieku aktywności zawodowej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia. W osiągnięciu tego celu pomagają różnorodne działania nakierowane na wybór odpowiedniego zawodu przez osobę niepełnosprawną, pomoc takiej osobie w przygotowaniu się do pracy, pośrednictwo w uzyskaniu odpowiedniego, a więc dostosowanego do ograniczeń wynikających z niepełnosprawności, zatrudnienia oraz pomoc w odnalezieniu się w miejscu pracy. Rehabilitacja zawodowa jest kluczowa w procesie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Praca jest nie tylko sposobem na niezależność ekonomiczną, ale daje też poczucie sensu i przydatności społecznej. Dla osób niepełnosprawnych podjęcie zatrudnienia to nie tylko niezależność finansowa, ale przede wszystkim poczucie przydatności społecznej i utrzymywanie kontaktów międzyludzkich. Dzięki pracy osoby niepełnosprawne aktywnie uczestniczą w życiu społecznym, są samodzielne i mają poczucie sensu i przydatności. Stają się podmiotami życia społecznego, a nie jedynie odbiorcami działań bliskich, czy państwa.

Według ustawy o rehabilitacji powiat ma określone zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, są to:

- a) pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe osób niepełnosprawnych.

- b) szkolenia i przekwalifikowania osób niepełnosprawnych,
- c) przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej – dofinansowanie do oprocentowanego kredytu bankowego.

W powiecie legnickim zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Legnicy.

5.2.1. Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Legnicy

W 2021 roku zaplanowano do realizacji następujące zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej, na które przeznaczono środki w poniżej wskazanych wysokościach :

Lp.	Zadania zakresu rehabilitacji zawodowej:	0,00
1.	Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu	0,00
2.	Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych,	0,00
3.	Udzielanie osobom niepełnosprawnym jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej	0,00
4.	Dokonywanie zwrotów kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z wyposażeniem stanowiska pracy zorganizowanego dla osoby niepełnosprawnej	0.00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy.

Celem realizowanej przez PUP w Legnicy rehabilitacji zawodowej jest zwiększenie szans na uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy. Działanie te realizowane są poprzez pośrednictwo pracy, zatrudnienie subsydiowane, dotacje na prowadzenie działalności gospodarczej, organizację staży, poradnictwo zawodowe.

Oferty pracy:

W ramach pośrednictwa pracy w okresie od stycznia do grudnia 2020r. pracodawcy zgłosili 148 miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. W tym okresie 143 osób podjęło zatrudnienie, z tego 128 w ramach pracy niesubsydiowanej (w tym 42 z powiatu ziemskiego)

i 15 w ramach pracy subsydiowanej i środków na działalność gospodarczą (w tym 8 z powiatu ziemskiego).

Zatrudnienie subsydiowane i działalność gospodarcza:

W roku 2020 osoby niepełnosprawne miały możliwość podjęcia zatrudnienia u pracodawców z tzw. otwartego rynku pracy w ramach zatrudnienia subsydiowanego w postaci prac interwencyjnych, robót publicznych oraz refundacji pracodawcom kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy. Osoby przedsiębiorcze mogły korzystać ze środków na dofinansowanie otwarcia działalności gospodarczej. Liczbę zaktywizowanych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela

Rodzaj wsparcia	Uczestnicy		
	Ogółem PUP	powiat ziemski	powiat grodzki
Prace interwencyjne	4	2	2
Roboty publiczne	4	3	1
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy	3	1	2
Refundacja wynagrodzeń dla osób po 50 roku życia	1	1	0
Środki na podjęcie działalności gospodarczej	3	1	2

Źródło: PUP w Legnicy

Staże:

Staże umożliwiają osobom bezrobotnym lub poszukującym pracy nabycie umiejętności zawodowych do wykonywania pracy na określonych stanowiskach.

W roku 2020 w ramach środków Funduszu Pracy przyznanych algorytmem (fundusz podstawowy), środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na staże skierowano 7 osób niepełnosprawnych (4 bezrobotnych i 3 poszukujących pracy).

Tabela

Rodzaj wsparcia	Uczestnicy		
	Ogółem PUP	powiat ziemski	powiat grodzki
Staż	7	2	5

Źródło: PUP w Legnicy

Poradnictwo zawodowe i szkolenia:

Poradnictwo zawodowe polega na pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia.

W 2020r. z usług poradnictwa zawodowego skorzystało ogółem 83 osób niepełnosprawnych (w tym powiat ziemski: 24 osoby, powiat grodzki 59 osób). Mieszkańcy powiatu ziemskiego korzystali z:

- a) porady indywidualnej, świadczonej w ramach rozmowy doradczej dotyczącej wyboru odpowiedniego zatrudnienia, uzupełnienia kwalifikacji zawodowych oraz planowania rozwoju zawodowego (1 osoba),
- b) informacji indywidualnych dotyczących rynku pracy, informacji o pracodawcach i profilach prowadzonej przez nich działalności oraz o możliwościach zatrudnienia na lokalnym rynku pracy (13 osób)
- c) informacji grupowej zawodowej (10 osób), w tym:
 - informacja o podstawowych usługach rynku pracy dla osób nowo zarejestrowanych: 8 osób,
 - warsztaty „Upowszechnianie wiedzy na temat korzyści płynących z wykorzystania komunikacji obywateli z jednostkami administracji publicznej za pośrednictwem EPUAP”: 1 osoba,
 - „Metody poszukiwania pracy”: 1 osoba.

W latach 2018 do 2020 roku Powiatowy Urząd Pracy realizował projekt finansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego pod nazwą „Aktywizacja osób niepełnosprawnych”. Liderem projektu był Powiat Złotoryjski, natomiast partnerami: Miasto Legnica, Powiat Legnicki oraz Fundacja Ekonomii Społecznej PROM ze Złotoryi. W programie uczestniczył również Zakład Aktywności Zawodowej w Świerzawie.

Projekt adresowany był do min. 335 niepełnosprawnych mieszkańców powiatu złotoryjskiego i legnickiego oraz miasta Legnicy. Uczestnikami były osoby niezaradne życiowo, nieaktywne zawodowo, ubogie, z brakiem wykształcenia lub zdezaktualizowanymi kwalifikacjami zawodowymi, charakteryzujące się problemami zdrowotnymi oraz deficytem kluczowych umiejętności psychospołecznych. Celem projektu była integracja osób zagrożonych, wielokrotnie wykluczonych społecznie poprzez poprawę i wzmocnienie ich kompetencji społecznych oraz zdolności do zatrudnienia.

W roku 2020 w ramach projektu 22 osoby niepełnosprawne zostały skierowane na szkolenie z zakresu produkcji i zdobnictwa ozdób choinkowych oraz poligrafii – stopień II średniozaawansowany

W ramach działań na rzecz podniesienia i zmiany kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych, stosownie do potrzeb rynku pracy w roku 2020 na szkolenia skierowano ogółem 22 osoby niepełnosprawne, będące mieszkańcami powiatu.

Tabela

Rodzaj wsparcia	Uczestnicy		
	Ogółem PUP	powiat ziemski	powiat grodzki
Szkolenie (w ramach projektu „Aktywizacja osób niepełnosprawnych”)	22	22	0

Źródło: PUP w Legnicy

Wyrównanie szans w zakresie dostępu do edukacji osób niepełnosprawnych i pomoc w uzyskaniu wykształcenia osobom niepełnosprawnym realizowano w powiecie legnickim w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego w formie projektu pod nazwą „Aktywizacja osób niepełnosprawnych”. Liderem projektu był Powiat Złotoryjski, natomiast partnerami: Miasto Legnica, Powiat Legnicki oraz Fundacja Ekonomii Społecznej PROM ze Złotoryi. W programie uczestniczył również Zakład Aktywności Zawodowej w Świerzawie.

Projekt adresowany był do min. 335 niepełnosprawnych mieszkańców powiatu złotoryjskiego i legnickiego oraz miasta Legnicy. Uczestnikami były osoby niezaradne życiowo, nieaktywne zawodowo, ubogie, z brakiem wykształcenia lub zdezaktualizowanymi kwalifikacjami zawodowymi, charakteryzujące się problemami zdrowotnymi oraz deficytem kluczowych umiejętności psychospołecznych. Celem projektu była integracja osób zagrożonych, wielokrotnie wykluczonych społecznie poprzez poprawę i wzmocnienie ich kompetencji społecznych oraz zdolności do zatrudnienia. W roku 2020 w ramach projektu 22 osoby niepełnosprawne zostały skierowane na szkolenie z zakresu produkcji i zdobnictwa ozdób choinkowych oraz poligrafii – stopień II średniozaawansowany.

Prace społecznie użyteczne (finansowane ze środków Funduszu Pracy):

Wsparcie przedsięwzięć z zakresu rehabilitacji zawodowej oraz udział w programach związanych z tym obszarem realizowane było przez PUP w Legnicy w formie organizacji prac społecznie użytecznych.

Prace społecznie użyteczne to forma wsparcia skierowana do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku jednocześnie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Prace te organizowane są przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub działalnością na rzecz społeczności lokalnej. Wymiar prac społecznie użytecznych wynosi do 10 godzin w tygodniu. W roku 2020 w pracach społecznie użytecznych uczestniczyły 22 osoby niepełnosprawne, w tym 8 z powiatu ziemskiego.

6. Zasoby instytucjonalne i formy wsparcia

Istotnym ogniwem w procesie wsparcia osób niepełnosprawnych są posiadane przez powiat zasoby instytucjonalne, wspomagające zabezpieczenie potrzeb osób niepełnosprawnych w sferze życia codziennego, nauki, pracy oraz możliwości korzystania z dóbr kultury, sportu i rekreacji. Usuwanie przeszkód i barier społecznych sprzyja upowszechnianiu wiedzy na temat zjawiska jakim jest niepełnosprawność. Takie działanie ma na celu przełamywanie negatywnych stereotypów w sferze niepełnosprawności. Prezentowanie osiągnięć osób niepełnosprawnych (osiągnięcia plastyczne, literackie, sportowe), a także organizowanie spotkań sprzyja bezpośrednim kontaktom, a tym samym stwarza okazję do bliższego zapoznania się z problemami, potrzebami i możliwościami takich osób. Zwiększenie społecznej wrażliwości, w szczególności na gruncie lokalnym, pozwala na upowszechnienie wiedzy o chorobach i trudnościach osób dotkniętych kalectwem oraz zwrócenie uwagi na konieczność dostosowania środowiska lokalnego do ich potrzeb.

6.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej. Ponadto jednostka realizuje pilotażowy program „Aktywny samorząd”, którego głównym celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji. Powiat Legnicki, za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy jest także realizatorem Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami III.

Centrum w ramach Ośrodka Interwencji kryzysowej organizuje także pomoc specjalistyczną dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin, w tym poradnictwo i terapie psychologiczną, pomoc prawną i w formie pracy socjalnej. Jednostka prowadzi bieżącą współpracę z instytucjami i organizacjami realizującymi zadania na rzecz osób niepełnosprawnych i koordynuje zadania realizowane w ramach programów na rzecz osób niepełnosprawnych. Ośrodek Interwencji kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy funkcjonuje od 2019 roku. Jednym z celów Ośrodka jest udzielanie wsparcia i pomocy specjalistycznej osobom niepełnosprawnym, w tym osobom z zaburzeniami psychicznymi. Podstawowym elementem wsparcia jest pomoc psychologiczna osobie i rodzinie w odzyskaniu własnej zdolności i zasobów psychicznych do radzenia sobie w codziennym życiu oraz w trudnych sytuacjach życiowych. Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności w zakresie pomocy psychologicznej prowadzone jest zarówno w siedzibie OIK, jak również w formie interwencyjnej, w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Pomoc udzielana jest zarówno całym rodzinom jak i ich indywidualnym członkom. Problemy zgłaszane przez rodzinę dotyczą głównie: bezradności wobec choroby psychicznej bliskiej osoby, przemocy fizycznej, seksualnej, psychicznej, alkoholizmu, sytuacji konfliktowych i kryzysowych między innymi takich jak śmierć osób bliskich, rozwód, zaburzeń psychicznych osób spokrewnionych, bezrobocia. Szczególną grupą odbiorców pomocy i wsparcia są osoby niepełnosprawne, które z uwagi na ograniczenia wynikające z pandemii cierpią na zaburzenia lękowe i obniżenie nastroju. Pomoc osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom w sytuacjach kryzysowych udzielana jest poprzez:

- a) poradnictwo psychologiczne,
- b) terapię krótkoterminową indywidualną,
- c) terapię rodzinną,
- d) kierowanie do wyspecjalizowanych placówek mogących udzielić pomocy (służba zdrowia, policja, prokuratura, sąd),
- e) pracę socjalną.

6.2. Pomoc instytucjonalna dla osób niepełnosprawnych

Osoba wymagająca wsparcia dziennego lub całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, która nie może samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu i której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, może się ubiegać o umieszczenie odpowiednio w środowiskowym domu samopomocy (ŚDS)

lub w domu pomocy społecznej (DPS). Ośrodki wsparcia i dom pomocy społecznej świadczą usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Powiat Legnicki jest obecnie organem prowadzącym dla 2 ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz 2 domów pomocy społecznej.

6.2.2. Domy Pomocy Społecznej

Do zadań własnych powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych realizowanych z zakresu pomocy społecznej należy prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Dom pomocy społecznej zapewnia swoim mieszkańcom opiekę, odpowiednią rehabilitację oraz zajęcia terapeutyczne. W powiecie legnickim funkcjonują 2 domy pomocy społecznej, w tym:

- **Dom Pomocy Społecznej w Legnickim Polu** – przeznaczony jest dla 405 osób niepełnosprawnych intelektualnie.
- **Dom Pomocy Społecznej „Prząśnik” w Brenniku** – przeznaczony jest dla 118 osób przewlekle somatycznie chorych.

Zarządzeniem nr 9/2022 Starosty Legnickiego z dnia 21 stycznia 2022r. w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania jednego mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej w Legnickim Polu w roku 2022 średni miesięczny koszt utrzymania jednego mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej w Legnickim Polu w roku w 2022 roku ustalono w wysokości **5.503,73 zł.**

Natomiast zgodnie z Zarządzeniem nr 8/2022 Starosty Legnickiego z dnia 21 stycznia 2022r. w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania jednego mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej "Prząśnik" w Brenniku w roku 2022 średni miesięczny koszt

utrzymania jednego mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej „Prząśnik” w Brenniku w roku w 2022 roku ustalono w wysokości **5.199,00 zł**.

W **2020** roku w domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu legnickiego umieszczono **40** osób, w tym:

- w DPS „Prząśnik” w Brenniku – **21** osób (*wszystkie przyjęte wg nowych zasad*),
- w DPS w Legnickim Polu – **19** osób (*17 osób przyjęte wg nowych zasad, 2 osoby przyjęte wg starych zasad*).

Według stanu na 31.12.2020r. w domach pomocy społecznej powiatu legnickiego przebywało ogółem **482** mieszkańców (*miejsc 523*), w tym:

- w DPS „Prząśnik” w Brenniku (*118 miejsc*) – **96** mieszkańców,
- w DPS w Legnickim Polu (*miejsc 405*) – **386** mieszkańców.

Według stanu na 31.12.2021r. w domach pomocy społecznej powiatu legnickiego przebywało ogółem **479** mieszkańców (*miejsc 523*), w tym:

- w DPS „Prząśnik” w Brenniku (*118 miejsc*) – 88 mieszkańców,
- w DPS w Legnickim Polu (*miejsc 405*) – 391 mieszkańców.

Na potrzeby realizacji usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego od dnia 15.04.2022 w Domu Pomocy Społecznej „Prząśnik” w Brenniku zostało wyodrębnione 5 miejsc pobytowych,

6.2.3. Środowiskowe Domy Samopomocy

Zgodnie z art. 51a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej środowiskowe domy samopomocy są ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Osoby te w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności, w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

Środowiskowe Domy Samopomocy są placówkami stanowiącymi oparcie społeczne dla osób, które z powodu zaburzeń psychicznych mają poważne trudności w życiu codziennym zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem. Znajdują w nich miejsca osoby, które niejednokrotnie po leczeniu i opuszczeniu szpitali są w remisji, jednak często bez pomocy nie potrafią samodzielnie funkcjonować, niejednokrotnie nie mogą liczyć na pomoc rodziny lub pomoc ta jest niewystarczająca. Poprzez ich działalność wspiera się nie tylko

osobę, do której usługa jest adresowana, lecz także rodzinę w sprawowaniu funkcji opiekuńczych nad niepełnosprawnymi członkami, zapobiegając jednocześnie konieczności umieszczenia tych osób w placówkach całodobowych. Z myślą o takich osobach powstały i tworzone są sieci placówek środowiskowych. Prowadzenie i rozwój tych placówek to zadanie z zakresu administracji rządowej realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego.

Środowiskowe domy samopomocy świadczą usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Na terenie powiatu legnickiego funkcjonują 2 Środowiskowe Domy Samopomocy:

- **Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 1 w Chojnowie, przy ul. Sobieskiego 2,**
- **Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 2 w Chojnowie, przy ul. Reja 3.**

Placówki dysponują łącznie **120 miejscami** (po 60 miejsc w każdym domu).

W 2020 roku zarówno w jednym jak i w drugim ŚDS obsadzone były wszystkie miejsca.

Jedna osoba otrzymała decyzję odmowną przyjęcia do ŚDS Nr 2 w Chojnowie z powodu braku wolnych miejsc. W ŚDS Nr 1 w Chojnowie z usług ośrodka skorzystały **73** osoby (w tym 13 nowych przyjętych w 2020 roku). W ŚDS Nr 2 w Chojnowie z usług ośrodka skorzystało **66** osób (w tym 6 nowych przyjętych w 2020 roku). Razem z usług w ośrodkach wsparcia skorzystało w 2020 roku **139** osób (w tym 19 nowych osób przyjętych w 2020 roku). W roku 2021 obydwie placówki miały obsadzone wszystkie miejsca łącznie 120 po 60 miejsc w każdym domu.

6.2.4. Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej są ogniwem łączącym szkolnictwo specjalne z rynkiem pracy. Realizacji celów związanych z szeroko rozumianą rehabilitacją służy stosowanie technik terapii zajęciowej zmierzających do usamodzielnienia uczestników poprzez wyposażenie ich w umiejętności wykonywania czynności życia codziennego i zaradności osobistej, a także rozwijania psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Na terenie powiatu legnickiego funkcjonują 2 Warsztaty Terapii Zajęciowej (w Chojnowie oraz w Legnickim Polu), których wsparciem objętych jest łącznie 55 osób z niepełnosprawnościami. Warsztaty realizują zadania w zakresie rehabilitacji społecznej oraz zawodowej, zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia – na miarę jej indywidualnych możliwości oraz uzależnionej od jej rodzaju niepełnosprawności. Uczestnicy WTZ uczą się czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także rozwijają psychofizyczną sprawność oraz podstawowe, a także specjalistyczne umiejętności zawodowe. W ramach rehabilitacji społecznej pracownicy WTZ usprawniają podopiecznych w zakresie komunikowania się, umiejętności aktywnego słuchania, relacjach interpersonalnych, umiejętnościach odpowiedniego zachowania się w miejscach publicznych, używania form grzecznościowych, przestrzegania norm społecznych. Organizowane są także wyjazdy rekreacyjne, kulturalne i sportowe. Rehabilitacja zawodowa w WTZ ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Pracownicy realizują te cele poprzez pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych do pracodawców, wizyty w zakładach pracy, organizowanie praktyk zawodowych, pomoc w zatrudnieniu oraz utrzymanie kontaktu z uczestnikami, którzy podejmują pracę.

6.2.5. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Właściwe rozeznanie potrzeb osób niepełnosprawnych w dużej mierze uzależnione jest od oceny stanu ich zdrowia, która wskazuje na konieczność wsparcia instytucjonalnego bądź na możliwość samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. W powiecie legnickim zdanie to realizuje Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, którego zakres działań obejmuje:

- 1) wydawanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla celów:
 - a) szkolenia,
 - b) odpowiedniego zatrudnienia,
 - c) korzystania ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej,
 - d) konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
 - e) uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej,
 - f) korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji,

- g) uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego,
 - h) korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.
 - i) korzystania z karty parkingowej.
- 2) wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności osób do 16 roku życia dla celów:
 - a) zasiłku pielęgnacyjnego
 - b) świadczenia pielęgnacyjnego
 - c) korzystania z ulg i uprawnień
 - 3) wydawanie orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień na podstawie prawomocnych orzeczeń ZUS
 - 4) wydawanie legitymacji osób niepełnosprawnych.

5.2.6 Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie współpracuje z Powiatową Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych, która jest organem opiniodawczo – doradczym Starosty. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych została powołana Zarządzeniem nr 61/2019 Starosty Legnickiego z dnia 22 sierpnia 2019r. w sprawie powołania Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych na okres 4 lat (od dnia 22.08.2019r. do dnia 22.08.2023r.). Zadaniem powierzonym Dyrektorowi PCPR przez Starostę Legnickiego jest realizowanie zarządzenia w sprawie Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych. W 2020 roku Rada Powiatowa **odbyła 8 posiedzeń**, w tym 5 w trybie zdalnym w związku z obostrzeniami wynikającymi z trwającej pandemii COVID – 19.

6.2.7 Gminne zasoby instytucjonalne

Ośrodki pomocy społecznej (OPS) są to jednostki organizacyjne wykonujące zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie. Na terenie powiatu legnickiego funkcjonuje osiem takich ośrodków, w każdej gminie. Realizując zadania z zakresu pomocy społecznej Ośrodki udzielają osobom niepełnosprawnym pomocy w zakresie pomocy finansowej (zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne, zasiłki stałe, okresowe itp.), usługi i opieki pielęgnacyjnej, pomocy specjalistycznej (poradnictwo, terapia, praca socjalna), przyznawania pomocy rzeczowej. Ośrodki na rzecz osób chorych, starszych, niepełnosprawnych organizują usługi opiekuńcze w domu klienta, które są przyznawane na wniosek lekarza, osoby zainteresowanej, pracownika socjalnego i ze strony środowiska lokalnego.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane przez ośrodki pomocy społecznej są jedną z podstawowych form wsparcia społecznego dla osób chorych psychicznie, obok środowiskowych domów samopomocy. Pomoc w formie usług przysługuje osobom, które ze względu na wiek, chorobę, niepełnosprawność lub z innego powodu wymagają pomocy osób trzecich, a są jej pozbawione. Usługi świadczone w mieszkaniu danej osoby lub niekiedy w ośrodkach wsparcia mogą obejmować pomoc w codziennych zajęciach, takich jak robienie zakupów, sprzątanie, gotowanie, załatwianie spraw w urzędach, dozowanie leków. Usługi są kierowane do osób z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi, jeśli osoby te, niezależnie lub obok oddziaływań farmakologicznych, wymagają wsparcia społecznego w ich miejscu zamieszkania oraz różnorodnych psychospołecznych interwencji terapeutycznych. Na terenie powiatu legnickiego ten typ wsparcia społecznego realizowany jest we wszystkich 8 gminach.

6.2.8. Związki i stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych

W polityce społecznej realizowanej na poziomie powiatu bardzo ważną rolę pełnią organizacje pozarządowe, które zajmują się wspieraniem osób niepełnosprawnych. Są one partnerem dla samorządu w procesie realizacji zadań nakierowanych na pomoc osobom niepełnosprawnym, jak również samodzielnie inicjują działania aktywizujące te osoby. Na terenie powiatu legnickiego działa wiele organizacji i stowarzyszeń udzielających pomocy i wsparcia osobom niepełnosprawnym, emerytom i rencistom., a także dzieciom i młodzieży. Są to m.in:

- 1) OR Olimpiady Specjalne Polska – Dolnośląskie
- 2) Stowarzyszenie „Prząśnik” w Brenniku
- 3) Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym „W Stronę słońca” w Chojnowie.

6.2.9. Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chojnowie

Wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i specjalistyczne niepełnosprawnych dzieci, młodzieży i ich rodzin realizowane jest przez Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Chojnowie. Jednostka realizuje zadania w zakresie diagnozowania zaburzeń w rozwoju dzieci z niepełnosprawnością, jak również realizuje istotne, w procesie kształcenia ucznia niepełnosprawnego, zadania w zakresie określenia możliwości psychofizycznych dziecka oraz jego ukierunkowania zawodowego w dalszej perspektywie. Poradnia umożliwia

dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej oraz ich rodzinom dostęp do poradnictwa specjalistycznego w formie konsultacji psychologicznych, pedagogicznych jak i długotrwałej terapii.

Na rzecz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością Poradnia realizuje zadania w zakresie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego. W 2020 roku wydano 64 orzeczeń, w tym 43 orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla 13 dzieci w wieku przedszkolnym oraz 30 uczniów szkół podstawowych. Wydano również 19 orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego w tym 6 dla uczniów szkół podstawowych oraz 2 dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Dodatkowo Poradnia wydaje opinie w sprawie:

- 1) wczesnego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełnienia obowiązku szkolnego;
- 2) pozostawienia ucznia klasy I – III szkoły podstawowej na drugi rok w tej samej klasie;
- 3) objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej;
- 4) dostosowanie wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom;
- 5) objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu;
- 6) objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce;
- 7) zwolnienia ucznia z wadą słuchu lub głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego;
- 8) udzielenia zwolnienia na indywidualny program lub tok nauki;
- 9) przyjęcie ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy;
- 10) przyjęcia do klasy szkoły ponadpodstawowej: zasadniczej szkoły zawodowej, liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum, a także klasy policealnej i szkoły pomaturalnej, kandydata z problemami zdrowotnymi, ograniczeniami możliwości wyboru kierunku kształcenia ze względu na stan zdrowia;
- 11) przystąpienia ucznia lub absolwenta z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się odpowiednio do sprawdzianu przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu

przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, w warunkach i formie dostosowanych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia lub absolwenta;

12) zindywidualizowanej ścieżki kształcenia;

13) innych niż wyżej wymienione, określonych odrębnymi przepisami, zgodnych z wnioskiem rodzica (prawnego opiekuna).

6.2.10. Zakład Aktywności Zawodowej

Formą oparcia społecznego, stanowiącą ogniwo pośrednie pomiędzy warsztatami terapii zajęciowej a otwartym rynkiem pracy, są zakłady aktywności zawodowej. Tworzy się je celem zatrudnienia osób niepełnosprawnych, a także przygotowania ich do życia w otwartym środowisku poprzez rehabilitację zawodową i społeczną oraz pomocy w realizacji pełnego, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

W zakładach aktywności zatrudniane są osoby niepełnosprawne w stopniu znacznym lub umiarkowanym, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe albo chorobę psychiczną.

Władze Powiatu Legnickiego w 2020 roku przystąpiły do prac nad utworzeniem na terenie powiatu zakładu aktywności zawodowej. Planuje się uruchomienie w/w placówki w Legnickim Polu.

4. Cele programu oraz zadania do realizacji na lata 2022 – 2026

Rozpoznane potrzeby osób niepełnosprawnych z terenu powiatu legnickiego oraz ich rodzin wynikają z rodzaju niepełnosprawności oraz napotykanym przez osoby z niepełnosprawnościami barier w funkcjonowaniu zawodowym, społecznym i edukacyjnym. W strukturze potrzeb najważniejsze miejsce zajmują potrzeby ekonomiczne (w tym aktywizacja zawodowa), edukacyjne, zdrowotne oraz społeczne (rozwój i uczestnictwo w życiu publicznym). Istniejące obecnie rozwiązania oraz zasoby instytucjonalne w znaczącym stopniu wychodzą naprzeciw tym potrzebom. Niemniej jednak w dalszym ciągu istnieją obszary wsparcia, które powinny być rozwijane. Zaliczyć tu trzeba

dalszy rozwój różnorodnych form aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym m.in. prowadzenie działalności zakładu aktywności zawodowej, jak również warsztatów terapii zajęciowej oraz różnorodnych form rehabilitacji społecznej. Szczególny nacisk należy położyć na rozwój szeregu form wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin w sytuacji zagrożenia epidemicznego, w tym działań w obszarze przeciwdziałania skutkom COVID – 19, a także działania na rzecz niepełnosprawnych obywateli Ukrainy, którzy na terenie powiatu znaleźli schronienie uciekając przed wojną.

Podstawę opracowania programu stanowią dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Legnicy, Powiatowego Urzędu Pracy w Legnicy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy. Obok przeprowadzonej diagnozy, o której mowa powyżej, podstawą opracowania Programu były obowiązujące akty prawne, strategia przyjęta na poziomie powiatu, konsultacje prowadzone z lokalnym środowiskiem, analiza potrzeb i zasobów, a także dotychczasowy sposób realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2019 – 2021.

Program jest dokumentem, którego zadaniem jest wytyczenie obszarów, będących przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych i celów do realizacji. Efektem działań podjętych w tym zakresie będzie równoprawne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz uwrażliwienie świadomości społecznej na potrzeby środowiska osób niepełnosprawnych.

Głównym celem programu jest przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie im warunków do samodzielnego i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym, a także kształtowanie wobec nich pozytywnych postaw społecznych.

W ramach programu zaplanowano do realizacji **6 celów szczegółowych:**

- Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych
- Aktywizacja zawodowa oraz wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w dostępie do rynku pracy
- Poprawa jakości życia i funkcjonowania osób niepełnosprawnych poprzez wspieranie w likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych

- Umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestniczenie w życiu społecznym poprzez zwiększenie dostępu do rehabilitacji oraz dóbr i usług (sportowych, kulturalnych, artystycznych i turystycznych)
- Wspieranie rodzin osób niepełnosprawnych w pełnieniu ich ról
- Usprawnienie systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych.

Działania zaplanowane do realizacji w ramach Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2022 – 2026

Cel główny:	
Przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie im warunków do samodzielnego i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym, a także kształtowanie wobec nich pozytywnych postaw społecznych	
<u>Cel szczegółowy 1:</u>	
Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych	
Zadania	<ul style="list-style-type: none"> a) Inicjowanie działań informacyjno-edukacyjnych oraz kampanii mających na celu zwiększenie świadomości społecznej w zakresie problematyki niepełnosprawności (programy w mediach, druk informatorów, publikacje na stornach internetowych urzędów); b) Kształtowanie postaw prospołecznych sprzyjających kreowaniu środowiska przyjaznego osobom niepełnosprawnym; c) Wspieranie działań zmierzających do realizacji prawa osób niepełnosprawnych do pełnego uczestnictwa w życiu publicznym i społecznym; d) Umożliwienie osobom niepełnosprawnym korzystania z wszelkich dóbr publicznych.

Cel szczegółowy 2:**Aktywizacja zawodowa oraz wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych
w dostępie do rynku pracy****Zadania**

- a) Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- b) Organizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe osób niepełnosprawnych;
- c) Promowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych poprzez programy celowe dofinansowane ze środków PFRON;
- d) Rozpowszechnianie wśród pracodawców informacji o możliwości tworzenia i wyposażenia miejsc pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez dofinansowanie ze środków PFRON
- e) Zapewnienie zatrudnienia osobom z niepełnosprawnościami w chronionych warunkach pracy w ramach Zakładu Aktywności Zawodowej w Legnickim Polu.

Cel szczegółowy 3:**Poprawa jakości życia i funkcjonowania osób niepełnosprawnych poprzez wspieranie
w likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych****Zadania**

- a) Wspieranie w środowisku lokalnym działań zmierzających do likwidacji barier urbanistycznych, architektonicznych, technicznych
i w komunikowaniu się umożliwiających osobom niepełnosprawnym dostęp do budynków użyteczności publicznej;
- b) Dostosowanie środków komunikacji i innych środków transportu do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym pomoc w zakupie środków transportu dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych dla jednostek powiatu, samorządów gminnych oraz organizacji pozarządowych;
- c) Działania na rzecz wyrównywania szans uczestnictwa osób niepełnosprawnych życiu społecznym oraz pracy

	<p>zawodowej,</p> <p>w tym pomoc w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego przez osoby niepełnosprawne samochodu; – zakupie specjalistycznego sprzętu elektronicznego wraz z oprogramowaniem oraz szkolenia w tym zakresie; – zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym; – zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego; – zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne; – w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej; <p>d) Zwiększenie dostępu do kształcenia i podnoszenia przez osoby niepełnosprawne swoich kwalifikacji, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B i innych; – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym dla osób pobierających naukę w szkole wyższej lub szkole policealnej lub kolegium, a także dla osób mających przewód doktorski otwarty poza studium doktoranckim; <p>e) Dostosowywanie mieszkań osób niepełnosprawnych do ich potrzeb poprzez przyznawanie dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych;</p> <p>f) Dofinansowanie likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się.</p>
<p><u>Cel szczegółowy 4:</u></p>	

Umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestniczenia w życiu społecznym poprzez zwiększenie dostępu do rehabilitacji oraz dóbr i usług (sportowych, kulturalnych, artystycznych i turystycznych)	
Zadania	<ul style="list-style-type: none"> a) Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych; b) Rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych form pomocy w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i leczniczej; c) Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny; d) Wspieranie organizacji spotkań o charakterze integracyjnym, kulturalnym, sportowym i turystycznym poprzez udzielanie dofinansowań do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych; e) Umożliwianie osobom niepełnosprawnym rozwoju zaradności życiowej i integracji ze środowiskiem poprzez zapewnienie dostępu do usług świadczonych przez ośrodki wsparcia; f) Wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie udziału w warsztatach terapii zajęciowej.
<u>Cel szczegółowy 5:</u>	
Wspieranie rodzin osób niepełnosprawnych w pełnieniu ich ról	
Zadania	<ul style="list-style-type: none"> a) Realizacja zadań z zakresu wczesnej interwencji i wspomaganie rozwoju dzieci z niepełnosprawnościami; b) Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego; c) Organizacja grup wsparcia dla rodzin osób niepełnosprawnych.
<u>Cel szczegółowy 6:</u>	
Usprawnienie systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych	
Zadania	<ul style="list-style-type: none"> a) Wzmocnienie działań instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych;

	<ul style="list-style-type: none"> b) Podnoszenie jakości oferowanych usług w zakresie pomocy instytucjonalnej na rzecz osób niepełnosprawnych; c) Podejmowanie wspólnych działań na rzecz osób niepełnosprawnych przez jednostki samorządowe i organizacje pozarządowe; d) Zwiększenie dostępności do opieki psychologicznej oraz terapeutycznej osób niepełnosprawnych, ich rodziców i opiekunów; e) Propagowanie tworzenia klubów samopomocowych i wolontariatu; f) Zapewnienie dostępu do usług w formie opieki wytchnieniowej dziennej oraz całodobowej; g) Wzbogacenie bazy zajęć dodatkowych, w tym edukacyjnych, terapeutycznych dla dzieci z niepełnosprawnościami w placówkach oświatowych i jednostkach pomocy społecznej; h) Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie obsługi i podniesienia jakości oferowanych usług; i) Wzmacnianie organizacji pozarządowych oraz rozwój lokalnego społeczeństwa obywatelskiego.
--	---

7. Sposoby monitorowania i ewaluacji programu

Program poddany jest monitorowaniu polegającemu na systematycznym zbieraniu i analizowaniu ilościowych i jakościowych danych na jego temat w aspekcie rzeczowym i finansowym. Monitorowanie stanowi gwarancję prawidłowej realizacji zadań wynikających z programu, bieżącego wykrywania nieprawidłowości oraz ich korygowania. Monitoring programu prowadzony będzie na bieżąco przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy, w formie stałego i ciągłego procesu, mającego na celu uzyskanie wiedzy na temat skuteczności podejmowanych działań. Ewaluacja programu polegać będzie jego ocenie jakościowej i ilościowej, czyli jego faktycznych efektów w stosunku do wcześniejszych

założeń. Ocena odniesie się do efektów długoterminowych wyrażonych w celach programu. Program może być aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb i diagnozy ich zmiany. Rezultaty programu zostaną przedstawione w formie corocznego sprawozdania.

Realizacja poszczególnych elementów programu monitorowana będzie we współpracy z jednostkami realizującymi zadania poprzez uzyskanie rocznych sprawozdań z prowadzonej działalności na rzecz osób niepełnosprawnych.

Miernikami efektywności niniejszego programu są m.in.:

- a) wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych w powiecie;
- b) przystosowanie tworzonych lub istniejących stanowisk pracy, organizowanie szkoleń i kursów;
- c) zwiększenie dostępności instytucji poprzez dostosowanie kolejnych budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, dostosowanie stron internetowych do możliwości i potrzeb osób z niepełnosprawnościami, umożliwienie składania wniosków i załatwiania spraw w formie elektronicznej;
- d) wyznaczanie miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych;
- e) likwidacja barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się;
- f) wzrost udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i publicznym powiatu.

Sprawozdanie z realizacji programu przedkładać będzie corocznie Radzie Powiatu Legnickiego.

8. Podsumowanie

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2022 – 2026 ma charakter otwarty. Aby cele założone w programie mogły zostać zrealizowane konieczna jest współpraca pomiędzy instytucjami, przede wszystkim samorządu terytorialnego, instytucji zajmujących się osobami niepełnosprawnymi, a także organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Program ma ułatwić prowadzenie aktywnej polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnością, wspierać i umacniać ich prawa, a także przyczyniać się do stworzenia im warunków umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. W tym celu program wyznacza kierunki działania lokalnej polityki na rzecz osób

niepełnosprawnych. Określa działania różnych instytucji i organizacji wspierających osoby niepełnosprawne i ich rodziny. Zadania realizowane w ramach poszczególnych celów wpłyną na wyrównanie szans osób niepełnosprawnych, które umożliwią im funkcjonowanie w społeczności lokalnej oraz ograniczą zjawisko wykluczenia społecznego.

Działania zaplanowane w programie zostały częściowo wypracowywane na etapie realizacji zadań zaproponowanych w poprzedniej perspektywie i zostały oparte na diagnozie aktualnych potrzeb osób niepełnosprawnych. Niewątpliwie program może podlegać modyfikacjom, wynikającym przede wszystkim ze zmieniających się uwarunkowań społecznych i politycznych. Z takimi uwarunkowaniami mieliśmy do czynienia w 2020 roku w związku z wybuchem pandemii, natomiast w 2022 roku w związku z wybuchem wojny w Ukrainie.

Program w swoich założeniach jest więc skonstruowany tak, aby możliwa była jego modyfikacja, w celu udoskonalenia procesów pomocowych, w stopniu gwarantującym zaspokajanie potrzeb wszystkich osób niepełnosprawnych na poziomie gwarantującym im bezpieczeństwo społeczne. Dotychczasowe efekty działań na rzecz osób niepełnosprawnych, podejmowanych w powiecie, świadczą o znacznym postępie w zakresie wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich społecznemu wykluczeniu. Sprzyjają temu również pozytywne zmiany zachodzące w świadomości społecznej, polegające na lepszym rozumieniu praw i potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Cele programu realizowane będą ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy, budżetu powiatu, budżetu samorządów gmin, środków europejskich. Gwarancją realizacji działań zawartych w programie jest współpraca samorządów wypełniających te zadania oraz współdziałanie wszystkich partnerów zaangażowanych w ich realizację. Dzięki takiej współpracy działania przedstawione w niniejszym programie mają szansę doprowadzić do zlikwidowania trudności i być szansą na efektywniejsze wykorzystanie posiadanych zasobów.